

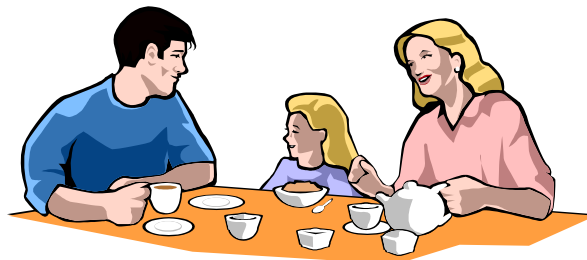
SPROG bruger vi

- **når vi vil meddele os til vores omgivelser**

Sprog er ikke bare ord! Det er også gråd, latter, smil, mimik og bevægelser.

- **til at tænke med**

Det er vigtigt at holde sig for øje, at udvikling sker i samtale med en voksen.

Den voksne er model for barnet

Børn *får* det sprog, som de voksne *bruger*, derfor er det vigtigt, at den voksne sætter ord på det, som barnet gør:

- Se på brikken. Det er jo også noget af bamsen. Ja, den passer vist dér: oven på ...
- Det er bare blå klodser du har taget, skal de grønne ikke bruges?
- Er det svært at få blusen på dukkens arm?
- Det er nogle flotte perler, du har valgt. Kan du bedst lide de store?

Det er også vigtigt at knytte ord til alle de konkrete erfaringer barnet gør med sig selv og sin krop:

- Nu bøjer vi benene
- Mærk hvordan kroppen bliver lang, når du strækker dig
- Ah, hvor er den blød
- Jeg kan se på dig, at du er vred

- fortæl selv - lad være med at spørge hele tiden.
- Tal i korte sætninger.
- Giv barnet din udelte opmærksomhed, når I leger / læser / taler sammen.
- Der skal være pauser til at tænke sig om i - og til at sørge for at en anden kan få ordet.

- Ret ikke barnet, når det siger noget forkert - men gentag ordet på den rigtige måde.

På de følgende sider følger nogle eksempler på dagligdags aktiviteter, der nemt kan bruges til sproglig stimulation og i det hele taget støtte barnet i dets udvikling:

At bruge fingrene (finmotorik):

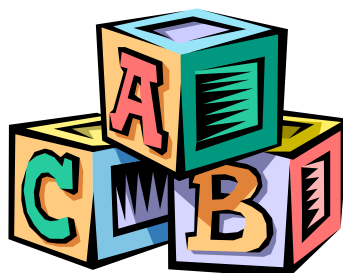

Det lille barn lærer en ny ting i sin verden at kende, når det ser på den, smager på den, rører ved den og bruger den til det, den er beregnet til.

Det er vigtigt, at barnet får mulighed for at lege med små ting, der gør det sikker til at bruge fingrene (finmotorik).

- lægge puslespil
- bygge med klodser
- give dukken tøj på

- tegne
- lege med trylledej
- sætte perler på snor
- klippe i papir
- ælte bolledej

At tegne:

Udvikler barnets iagttagelsesevne og finmotorikken

- Giv dit barn store faste farver
- Giv dit barn store stykker papir, så de også kan lave store svingende bevægelser, når de tegner

- I første omgang skal du ikke bekymre dig om, hvordan barnet holder på blyanten/farven.
- Børn elsker, når den voksne fortæller og tegner historier.
- Vandfarve og pensel kan bruges, når barnet er blevet større - det kræver en mere øvet finmotorik end at tegne

At pjaske med vand:

Det elsker dit barn, og det stimulerer følelsen i fingrene, støtter begrebsudviklingen og styrker øje - hånd-koordinationen f.eks. at hælde op i et glas uden at spilde.

- Lad barnet lege med legetøj, når det bader

- Lad barnet vaske op (det "sviner", men husk det er kun vand - det kan tørres op igen)
- Sæt ord på det, der sker: i koppen, **ud** af skålen, **under** tallerkenen, **bag** gryden ...

- vand blomster i haven
- lav "rolig" vandkamp

At bruge kroppen (grovmotorik):

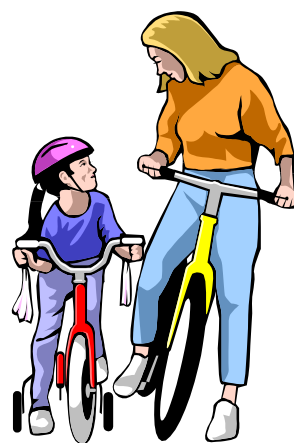
Det er ved at bevæge sig rundt i verden, at man lærer den at kende.

Derfor er det vigtigt at kunne kravle, sidde, rejse sig, stå, gå, løbe, hoppe, dreje rundt, hinke, cykle... så man kan komme hen til det man har lyst til.

Barnets kropsbevidsthed udvikles kun gennem de aktiviteter, som barnet selv gør.

- brug kun klapvognen, når barnet er blevet for træt af at gå selv
- lad barnet med hjælp fra en voksen prøve "farlige" ting som at hoppe ned fra brændestabel i skoven, klatre i træer, så de lærer deres krop at kende
- leg kropslige lege med barnet som at: spille fodbold, hinke, cykle, kælke...

At tage tøj på:

Mange gange i løbet af dagen tager vi tøj af og på. Tal med dit barn, mens I hjælpes ad:

- Sæt navn på kroppens dele
- Giv de enkelte beklædningsgenstande navn:

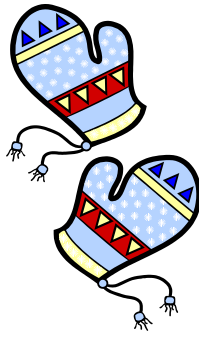
Undertrøje, trusser/underbukser.. Cowboybukser, bluse, trøje
nederdel...

Jakke, flyverdragt, hue, vanter...

Sko, sandaler, støvler...

- Senere kan man tale om overbegreber som: undertøj, tøj, overtøj, fodtøj...

Talemotorik / mundmotorik:

Det er en forudsætning for at dit barn kan tale korrekt, at det er "dus med", hvad der er i munden, og hvad vi skal bruge det til. (Læber, tunge, tænder, gane...)

Gode lege, der styrker barnets fornemmelse for at bruge sit "taleapparat":

- Puste i mælk, puste sæbebobler, puste balloner

- Suge med sugerør

- NB, hvis barnet savler meget, så er det en god idé at lade det suge på isklumper

- Slikke læberne rene med tungen
-
- at lave "pruttelyde" med munden

- At slå smæld med tungen
- At bruge læberne til at sige lyde (som en bil, en hest...)

Når den voksne børster barnets tænder kan barnets fornemmelse af egen mund styrkes:

Fortæl, hvor tandbørsten er.

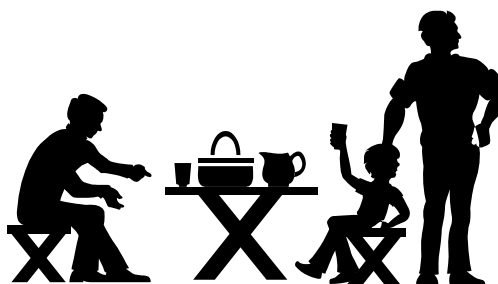
- Børst også let på tungen
- Lad barnet mærke efter, om tænder og "loft" (gane) er rene
- Lad barnet skylle efter med vand (vis hvordan)
- Lad barnet gurgle hals (vis hvordan)

At lege med legetøj sammen:

Når du sammen med barnet leger med legetøjet, lærer dit barn at bruge sproget i sociale sammenhænge.

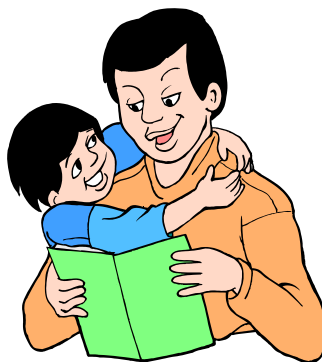
Gode lege kan være:

- far, mor og børn
- dyrepasser
- Lave mad og dække bord
- sælge biler
- passe forretning
- lege skovtur

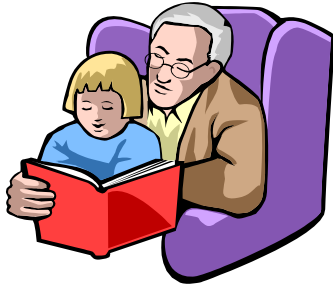

At læse bøger:

En af de aktiviteter, der kan sætte rigtig skub i sprogudviklingen er at læse bøger. Her kan man så let som ingenting bringe hele verden ind i stuen: flyvemaskiner, månen, blæksprutter, spøgelseser og alt muligt andet. Her kan det meste i verden få navne og tingenes egenskaber og funktioner kan beskrives.

- vælg bøger, der passer til barnets udvikling
- brug sprog, der passer til barnets udvikling
- Yndlingsbøger er en god ting - læs dem igen og igen
- lad barnet læse højt for dig
- bøger med rim og remser styrker sproget

På børnebiblioteket kan du altid få god hjælp!!

At synge:

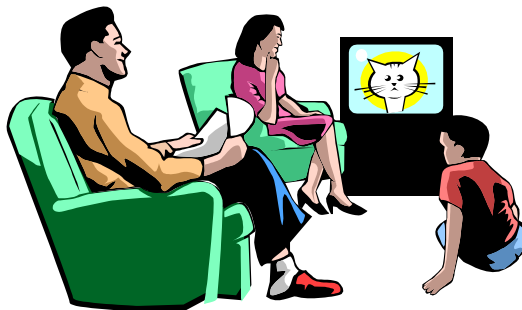
Syng med dit barn. Du kan låne bøger med bånd/cd på biblioteket. Børn kan lide at synge - især, når de har lært sangene. Ordforrådet øges og barnets rytmesans bliver styrket.

- Vælg børnesange, der passer til barnets alder
- Sange med fagter er gode til børn
- Sanglege, hvor man bevæger kroppen er gode til børn

At se fjernsyn sammen:

Det kan være en god og udviklende fælles aktivitet at se børneudsendelser sammen med sit barn.

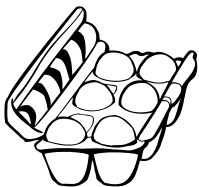
- Når dit barn ser fjernsyn, skal det ikke være alene.
- Husk: Børn kan ikke altid skelne det virkelige fra det uvirkelige
- Tal med dit barn om det I ser
- Det er OK at bruge TV som barnepige i "ulvetimen".
- For meget TV-kiggeri tager tid fra andre beskæftigelser
- **Undgå baggrundsstøj** Lad ikke fjernsynet (eller radioen) være tændt hele tiden. Små børn har vanskeligt ved at lytte til det der siges, når TV /radio larmer i baggrunden.

At kigge i tilbudsaviser sammen:

Ordforrådet øges, når I taler om, hvad I kan købe og ønske jer:

- Tal sammen om billederne
- Peg og sæt navn på
- Tal om, hvad tingene bruges til
- Lav en leg, hvor I finder f.eks. søde ting, gule ting, pigeting, udeting m.m.

At købe ind:

Her har I rig lejlighed til at tale om, hvad I ser og køber. Ordforråd og begrebsverden øges.

- Husk også at bruge forholdsord, når I taler om det, I ser og køber (i, på, under, bag...)

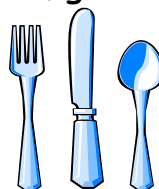
- Tal med barnet om, at ting koster penge
- Tal med barnet om, hvad pengene hedder / dankort m.v.
- Tal om sundt og usundt

At dække bord:

Når dit barn dækker bord, med støtte fra dig, lærer nye ord og begreber. Barnets selvværd øges desuden, fordi det magter en opgave.

- Lad barnet hente tallerkener, bestik, glas m.v.

- Lad barnet placere tingene på bordet
- Lad barnet tælle de forskellige ting
- lad barnet se, om der mangler noget
- Ros barnet for udført arbejde. Brug kun positive vendinger.

At komme til institutionen:

Når man bevæger sig rundt i hverdagen er der masser af ting at tale om undervejs.

- Tal med dit barn, om det I ser:
- Tal om vejnavne (jeres egen adresse)
- Tal om, at alle huse har numre
- Ting I ser f.eks. biler, cykler, barnevogne, dyr...
- Farver - f.eks. på biler, lys i lyskurven, bladene på træerne...
- Tæl ting, hvis det kan blive en sjov leg
- Tal om årstiderne
- Sæt ord på vejret (Vindstille, blæst, regn, tåge, torden ...)

